

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

V boju proti socialni politiki.

Od dne do dne postaja očitnejše interesno nasprotje med agrarnimi zahtevami in industrijskimi potrebami tudi v Avstriji; od dne do dne opravičenejša postaja zahteva, da se trgovsko-politični kurz iztrga iz rok agrarcem in da se prilagodi interesom ogromne večine prebivalstva. Sedanja gospodarska politika, ki nam kot zrelo sadje donša neznošno draginjo živil, draginjo, ki jo v taki neznanski višini drugod ne poznajo, ta politika, ki enostransko varuje mošnjiček fevdalnih veleagrarcev, ovira in zavlačuje ves gospodarski razvoj.

Stališče, ki ga v tem pogledu zavzema organizirano delavstvo, se popolnoma vjema z gospodarskimi interesi obrtnih in industrijskih slojev. Ampak industrijski delodajalci vidijo hudiča povsod, samo tam ne, kjer agrarni monopol, zemljiško oderuštvo mori vsak zdrav razvoj. Zanje je le delavec tisti sovražnik, kateremu velja ves njihov boj.

Delavci uničujejo obrt in škodujejo industriji — to je stara, obrabljena pesem, ki jo že leta in leta brundajo različne obrtniške organizacije in industrijske korporacije. Nič ni čudnega, da jo je zavižal tudi kongres industrijcev v Lincu. Če bi gospodje na svojih zborovanjih premišljali, kako pospešiti industrijski razvoj, bi jim tega nihče ne zameril. Ampak z vso energijo se mora organizirano delavstvo v bran postaviti proti infernalni nakani, da bi se obrt, da bi se industrija krepila na njegov račun. Vsak tak poizkus pomenja živlensko nevarnost za delavstvo, pomenja nezasišlan atentat na njegove pravice, in vso pozornost naših delavskih organizacij je treba posvečati temu nevarnemu početju.

Ves ta linški zbor industrijcev ni bil drugega nič kot protestna manifestacija proti socialni politiki, ki tiči tem petelinom prav močno v želodec. Predlogi, ki so jih stavili socialno-demokratski poslanci v parlamentu, in zahteve, ki so jih povzdignili glede izpolnitve delavskega varstva, so razkačile podjetnike, ki zahtevajo sedaj — »z vsem povdankom, da vlada s trdnim programom *sajezi to porodenj predlogov, ki zasledujejo delavsko blagostanje*, in da skrbnejše prevdari, vkoliko prenese gospodarski razvoj Avstrije izpopolnitev delavske zakonodaje«.

Kakor roganje pa izgleda nesramna izjava nekega govornika na tem zboru, da je »skrajni čas, da nastopi v socialno-politični zakonodaji zadnjih let premor«. Kakor roganje in zasmehovanje delavstva se čujejo te besede, ker se je delavstvo v zadnjih letih vsled nacionalistične politike meščanskih strank moralo odreči vsej socialni reformi in ker socialna zakonodaja v Avstriji počiva skoro 25 let. Tem značilnejše pa je za naše podjetnike, da se vočigled bednemu stanju avstrijske socialne zakonodaje, upirajo

najprimitivnejšim zahtevam, ki so jih stavili socialno-demokratski poslanci v parlamentu. Saj je vendar minimalen program modernega delavskega varstva, če zahtevajo naši poslanci, da se delavni čas tekom daljše dobe polagoma zniža na 10, 9 in naposled 8 ur, če zahtevajo odpravo delavske knjižice. Ampak gospodje podjetniki so v Lincu ugenili, da bi skrajšanje delavnega časa povzročilo nov dotok prebivalstva z dežele in da bi s tem dražilo živila. O industrijski rezervni armadi, o silni brezposelnosti gospodje niti pojma nimajo, in vse njih besede so samo sladkanje agrarcem v svrhu skupnega nastopa proti delavstvu. In ker so v tej točki agrarci, industrijci in reševalci obrti vsi enih misli in enega duha, zato vsi *pazdravljajo* reformo kazenskega prava, ki hoče zadušiti vsako koalicijsko pravico in svobodo delavstva.

Linško zborovanje je glasan memento delavstvu: vsaka socialna reforma bo morala premagati odpor podjetnikov. V to svrhu pa mora delavstvo okrepiti in pomnožiti svoje bojne organizacije!

Delirium kapitalistikum.

Odkar so segli železničarji v boj za svoje zahteve in pravice po »pasivnem odporu«, so izgubili razni petelini med podjetniki mirno spanje in redno prebavo. Kaj bo, kaj bo, če se vlada temeljito ne postavi po robu železničarjem? Ob tej strahotni misli zalije tak petelin sočni svoj grizljaj z dvojnimi požirkom šampanjca. Divja boleost se izraža od časa do časa v kakem podjetniškem listu, pri čemer je za nas to ščuvanje vlade na železničarje zmerom poučno in zanimivo.

Značilna za to protizhelezničarsko kampanjo in ne brez veselega okusa je steklina, ki je pred nekaj tedni popadla na Dunaju izhajajoč listič »Arbeitgeber«, organ »Zveze avstrijskih podjetnikov«, katera šteje v svojih vrstah mnogo slovenskih kapitalistov in kapitalistikov. Z ozirom na razpust ogrske železničarske organizacije je onečejena ta cumja tako-le:

»Želeti bi bilo, da bi avstrijska vlada zbrala enkrat toliko energije kakor ogrsko trgovsko ministerstvo, potem bi tudi tukaj izsiljevalne tolpe v železniški suknji, pa naj pripadajo katerikoli barvi, končale svoje kriminalno življenje«.

Sirovina, ki mobilizira proti železničarjem, pozna svojo obrt. Ampak poznati bi bilo dobro tega podlo-predrznega lumpa, ki imenuje odgovorno službo opravljajoče železničarje »izsiljevalno tolpo v železniški suknji«, katera »vodi kriminalno življenje«. Seveda tej ordinarni časnikarski kanali tudi pasivni odpor na bosanskih železnicah ni všeč, ki jo delajo »čedni individui« in o katerih se tako ljubeznivo izraža

»Da se tudi ta bosenska tolpa izsiljevalcev z veliko vnemo zavzema za pasivni odpor, tega bi

»Arbeiterzeitung«, temu glasilu vseh tatar in moricev, ne bilo bi treba še posebej povdarjati«.

Dijagnoza: Delirium kapitalistikum. Vročine: 40 stopinj. Mrzle obkladke, prav mrzle!

Stavkokaz triumfira..

»Če ne bi bil imel potrebne orožja, da zavarujem red in državne meje, če bi bilo treba poseči po nepostavnih sredstvih, prav nič bi se ne bil obotavljal...«

(Briand v franc. zbornici.)

V francoski zbornici je nekdanji socialist, odpadnik Briand s svojo satansko protidelavsko politiko zmagal na vsej črti. Po veliki razpravi, ki jo je v zbornici izzvala stavka železničarjev, je parlament izrekel vladi zaupanje s 321 proti 116 glasovi. To se je zgodilo po brutalni izjavi gospoda Brianda, da bi bil v pomanjkanju postavnega orožja v boju s stavkajočimi železničarji zagrabil tudi za protizakonita sredstva. Briand je sicer podal demisijo, ampak zgolj iz tega namena, da se je znebil nekaterih ministerskih kolegov, ki so se protivili protistrajkarskemu zakonu, s katerim hoče Briand enkrat za vselej železničarjem zavzeti jezik. Da pa je bila Briandu poverjena sestava nove vlade, ki se je tudi že konstituirala popolnoma v smislu reakcionarskih načrtov, je najjasnejši dokaz, da je francoska buržoazija enega srca in enih misli z gospodom Briandom. Nobenega dvoma ni, da nameravajo *zadaviti koalicijsko svobodo železničarjev in državnih uslužbencev*.

Zaenkrat triumfirajo nasprotniki. »Glejte«, tako kriči krdelo delavstvu sovražnega časopisja, med njimi seveda s svojim šibkim in tankim glaskom tudi ljubljanski »Slovenec«, »glejte, tako dela socialni demokrat, če ima oblast«. K temu pa pristavljajo, da so socialistične ideje neizvedljive.

Ampak kaj ima opraviti Briandov slučaj s socialističnimi idejami? Pri stavki francoskih železničarjev ni šlo za udejstvovanje socialističnih idej, ampak šlo je na eni strani za mezdno zahtevo, na drugi strani za štrajkarsko pravico železničarjev. Vzrok ministerske krize so bila nesoglasja v Briandovem kabinetu glede štrajkarske pravice delavstva. Najmanj pa imajo opraviti socialistične ideje z ministerskim načelnikom Briandom. Za nefrancoske socialiste je že zdavnaj rešeno vprašanje: ali more socialist biti minister kapitalistične države. In tudi na Francoskem je to vprašanje do malega rešeno. Predvsem pa moramo naglašati, da francoski radikalni socialisti niso socialisti, ampak meščanski radikalci. V francoski zbornici je sedaj samo 76 socialistov, ki pa pripadajo različnim smerem. Izven zbornice je še skupina anarhistov, ki se imenujejo socialisti, in pa »Socialisti direktne akcije«, t. zv. sindikalisti: obe te struji sta močno protiparlamentarni. Kdor prenaša socializem

v francoskem smislu na nas, se grdo moti. Pravih socializmov, socialnih demokratov v našem smislu, je le majhno število v francoskem parlamentu.

Briand, ki je po svojem poklicu advokat, je bil pristaš francoske socialne demokracije, ampak kmalu je začel nagibati k »revolucionarnemu socializmu«, ki pričakuje zveličanje od splošne stavke. Klatil se je po anarhističnih klubih in je odtrgal strokovno organizacijo od soc.-demokratske stranke. Ko pa je bil enkrat vodja »revolucionarnih« socialistov, se je znal prav spretno približati parlamentarnim socialistom, ki sta jih vodila poleg sedanjega voditelja Jaurès poznější ministra in Briandova pomočnika Millerand in Viviani. Tik pred svojo izvolitvijo v parlament je Briand še izjavil, da ni samo za revolucijo, ampak za uporabo nasilja tudi v vsakdanjem boju delavstva z obstoječo oblastjo. Ko je bil pred 8 leti prvič izvoljen v parlament, je v prvem svojem govoru ljuto napadel vladu zaradi klanja delavcev povodov neke stavke. Potem pa je za ceno ministerskega stolčka zatajil svoje socialistično prepričanje, in sedaj je kot ministerski predsednik vpoklical stavkojoče železničarje pod orožje, da so sami sebi na čisto protizakonit način stavko kazili.

V Briandovem slučaju se niso socialistične ideje izkazale za neizvedljive, ampak Briand se je pokazal breznačelnega, neznačajnega, podlega lopova. Iz ponesrečene stavke kujejo za enkrat delavski sovražniki svoj kapital. Trd kos dela čaka francoske železničarje. Ampak zvršiti ga bo treba, zgraditi trdno enotno, od modernega duha prožeto organizacijo, če hočejo francoski železničarji popraviti, kar so v preteklosti zamudili.

Lev Tolstoj mrtev!

Astapovo, 20. novembra.

Tolstoj je ob 6. uri 5 minut zjutraj umrl, ne da bi se še enkrat zavedel.

V resnici velikan v človeški družbi je umrl. Ves civiliziran svet žaluje ob njegovi gomili, kajti znan je bil povsodi, daleč preko mej Rusije. Zapustil je nekaj dni pred svojo smrtjo prijazen dom, na katerem je bival velik del svojega življenja in hotel se je podati v samoto, da tam zaključi svoje izredno življenje. Usoda ga je pa med potjo dohitela in umrl je v vasi Astapovo, predno je dospel na cilj svojega življenja, kar bi se lahko smatralo za simbol, da v današnji družbi njegovi nauki niso bili izvedljivi. Ideal ne more biti pomanjkanje in revščina vseh, temveč dobro naj bi se godilo vsem in deležni naj bi bili vsega napredka v kulturi in zavzivanju. Velika je razlika med nauki socialne demokracije in onimi Tolstoja. On se je povrnil nazaj v kmetski stan in njegov ideal je bil ideal davno minulih časov. Povrat k naravi, kakor ga je on pridigoval, je odrekanje od vsega, kar je človeško delo ustvarilo v tisočletnem delu na polju kulture. Tudi mi hočemo imeti otvorene vse vire narave, ti viri morajo pa biti spojeni z viri blagostanja, ki se spopolnjujejo s kulturo. Tolstoj je napram bojujoči armadi socialne demokracije to, kar je barbarstvo komunističnega praksičanstva napram modernemu socializmu.

Toda vzlic nepresežnega prepada, ki loči socialno-demokracijo od Tolstoja, mu vendar kot velikemu pisatelju na odrekamo slave, ker je brez bojazni mogočnim in bogatim brezobzirno povedal resnico v obraz, ker je slikal v živih barvah nedostatke današnje družbe in se postavljaj nasproti carju in njegovim krvnikom. Bil je pridigar resnice in zato so ga vladni hlapci ravno tako sovražili kakor farji. Umrl je, ne da bi se »spravil« s cerkvijo, kakor je v svojem življenju zavrgel državo in cerkev. Skušal je narod s tem poboljšati, da mu je kazal njegove grehe in pri tem se ni oziral na vladajoče. Svoje življenje je skušal spraviti v ravnotežje s svojimi nauki in v tem je tudi umrl.

Žalovanje ob smrti tega izrednega ženija ne pozna državnih in narodnih mej, kajti brezkončni duševni in moralni zakladi, ki jih je on izkopal, so v korist vesoljnega človeštva.

Draginja in trusti.

Po statističnih preiskavah in računih je v Zedinjenih državah poskočila cena 57 predmetov vsakdanje rabe od leta 1896 za 70 odstotkov. Angleški časopis »Twentieth Century« pripominja, da je atentat na moralo in na zdravo človeško pamet, če skušajo razlagati to draginjo z »upadanjem denarne vrednosti«, in če kažejo na draginjo v ostalih deželah »v opravičbo lakomnih, carinsko zavarovanih trustov. Finančni in industrijski magnati, spekulant in prekupci nosijo vso odgovornost za sedanje stanje«.

V »Soc. Democr. Herald« navaja sodr. Sandburg celo vrsto dokazilnih dejstev. Življenje se je od leta 1900 podražilo za 40 odstotkov, namesto da bi se bilo vsled tehničnih napredkov scenilo za 15 odstotkov. Mezde izučenih delavcev pa so poskočile samo za 20 odstotkov. dočim mezde neučenih delavcev niti vzdignile niso. Rodbina potrebuje za dostojno življenje vsaj 700 dolarjev.

Vzrok te bede je v organizaciji kapitala. Štiri petinke vsega bogastva v deželi je v rokah monopolistov. Dvanajstina vse zemlje je lastnina pasifiške železnice. Za poldrugo milijardo mesa, mleka, jajc in drugih živil v vrednosti ene milijarde dolarjev je bilo po zanesljivih poročilih pripeljanih v skladišča trustov. Jeklo, premog, petrolej, volna, bombaževina, les, vse sirovine sploh so v rokah trustov. Po računih sodruga Bergerja speča mesni trust na leto za 700 milijonov mesa in spravi čistega dobička 200 milijonov dolarjev.

Zato smo socialisti!

Advokatje meščanskega mošnjička v zadnjem času vihajo svoje nosove nad »neprenehoma rastočim razkošjem delavskega razreda«; ni odveč, če nekoliko natančneje preiščemo, kako se kopičijo milijarde v rokah maloštevilne zalege izkoriščevalcev po poklicu.

Po izkazih pruske dohodarinske statistike je imelo leta 1902. 1835 najbogatejših ljudi na Pruskem okroglo vsotico desetih milijard, t. j. desetstisoč milijonov. Leta 1908 pa je imelo čedno svotico desetih milijard 1107 najbogatejših ljudi. Z drugimi besedami: leta 1902 je imel vsak teh najbogatejših ljudi povprečno 5.396.000 mark, šest let pozneje pa vsak po 9 milijonov. V kratkem razdobju šestih let je spravilo teh 1107 oseb dve milijardi, t. j. dvatisoč milijonov kron v svoj žep! Torej več ko 330 milijonov mark na leto. Recimo, da proizvaja vsak delavec na leto 500 mark nadvrednosti, to se pravi, vrednost dela, ki ga delavec tekom leta opravi, je za 500 mark večja, kot njegov letni zaslužek, tedaj je bilo treba nič manj kot 600.000 proletarcev, da so v teh 1107 denarnih zakljev nasuli vsako leto 330 milijonov mark!

1902 je imelo 17 najbogatejših milijardo, t. j. tisoč milijonov mark. 1908 je premoglo to bogastve 9 najbogatejših. Povprečno premoženje teh »zlatih« ljudi je v šestih letih poskočilo od 58 na 110 milijonov!

Zanimivo je tudi, v kakšnem tempu raste število milijonarjev. L. 1895 jih je bilo komaj 5.256, l. 1908 pa 8377. L. 1895 je od vsakih 100 mark vsega narodnega premoženja pripadalo tem pičlim milijonarjem 21 mark, l. 1908 pa že 24 mark!

Največje dohodke na Pruskem ima cesar Viljem II., večje celo kot fabrikantka topov Berta Krupp, ki mora životartiti z letnimi 17. milijoni. Viljem II. ima za svoje cesarjevanje in kraljevanje več plače kot Kruppova Berta dohodkov, dohodkov, ki jih jih vleče iz svojih posestev, premoženja in podjetij niti ne štejemo!

Največje premoženje ima po smrti frankobrodkega Rotschilda Kruppova Berta: 187 milijonov je njenih; knez Henckel-Donnersmarck ima 177 milijonov, vojvoda Ujest 151 milijonov, baron Goldschmidt-Rothschild 103 milijone. Letnih dohodkov je imela leta 1908 Kruppova Berta 17 milijonov, Henckel-Donnersmarck 12 milijonov. Ujest 7 milijonov, grof Tiele-Winckler 5 do 6 milijonov, baron Goldschmidt-Rothschild 3 do 4 milijone itd. To je neznanska koncentracija bogastva v rokah nekaj tisoč kapitalistov, katera odpira bolj in bolj ljudem oči za socializem! Politična in socialna moč teh akumulacij narodnega bogastva je nepregledna. Mogočen sindikat tvorijo z vsemi vladajočimi silami: s kralji in s cerkvijo, z birokracijo in meščanskim časopisjem, s pavolo kupčujo in z javnim mnenjem, s patrijotizmom in z moko, z železom in z vero.

To stanje je neznosno, ker je blazno in protikulturno. Razdreti ga bo moral rastoči odpor tistih, ki pod njegovim jarmom trpe.

In zato smo socialisti!

Industrializacija Avstrije.

Vzlic vsem polenom, ki jih meče agrarna nadvlada v Avstriji in pa malomeščansko celovstvo — saj je vendar luč naših klerikalcev, knez Liechtenstein svoj čas predlagal, da se zatvorijo vse tovarne — industriji pod noge, hiti avstrijska država urnih korakov v industrializem. Prehod od agrarne v industrijsko državo se vrši tem hitreje, ker je kartelacija posameznih proizvodnih panog z bančno pomočjo vse obsejnejša. Sicer je agrarna trgovska politika v očitnem nasprotju s potrebami države in industrije, ampak vsa gospodarska politika ne more ustaviti prirodnega razvoja. Kvečjemu da ga zadržuje.

Razvoj akcijskih družb nam kaže naslednjo podobo. — Ustanovljenih je bilo:

leta	družb	z akcijsko glavnico v milijonih
1905	27	K 132.38
1906	34	» 65.67
1907	67	» 137.98
1908	35	» 77.98
1909	33	» 55.42

V prvi polovici letošnjega leta je bilo ustanovljenih 23 družb. z akcijskim kapitalom 43 milijonov. Stopnja visoke konjunktore l. 1907 sicer še ni dosežena, ampak vsa naslednja leta zaostajajo za letošnjim.

Tudi iz tega, kako so že obstoječe delniške družbe povišale svoj akcijski kapital, je razvidna ekspanzija kapitalizma. V prvi polovici letošnjega leta je zvišalo 38 družb svoj kapital za 163 milijonov.

Enako lice nam kažejo tudi družbe z omejeno zavezo, ki predstavljajo nekako predstopnjo akcijskih podjetij. Samo v prvi polovici tekočega leta je bilo ustanovljenih 179 družb z omejeno zavezo z osnovno glavnico 31 milijonov, 18 družb pa je pomnožilo svoj kapital za 10 milijonov. Ob sklepu omenjamo še, da je bilo poleg mnogih državnih in deželnih posojil, zastavnih pisem in obligacij notiranih na borzi še industrijskih akcij za 46 milijonov kron, iz česar je razvidno, kako bohotno se razvija industrijski kapitalizem.

DOPISI

Žrtev poklica. V minolem mesecu je umrl sodr. Josip Makovič, ki je bil zvest član naše organizacije. Zadel ga je kap, ko je ravno se namenil stopiti na stroj. Vzrok tega je bila prenaporna služba in pa razburjenje vsled postopanja pomožnega strojnega mojstra Podvasnika, ki je Makoviča silil, da po kratkem odmoru zopet nastopi službo. Kakšna nesreča bi se bila lahko prikladila če bi se bilo to zgodilo na progi, na to gospoda niti ne misli. Njeno glavno načelo je: prištediti kolikor mogoče na račun osobja, čeprav pri tem trpi varnost življenja in prometa.

G. Mallyju pa svetujemo, da se briga za stvari, ki so mu mar, uslužbencev pa naj

ne nadleguje s svojimi šikanami, sicer smo primorani, se z njim temeljiteje pečati. Gradiva je dovolj.

24-urna služba v železniški službi se je na papirju že pred leti odpravila, ker so zvedenci pri raznih sodnijskih upravah izrečno izjavljali, da človek po 24-urni službi duševno ni več tako razpoložen, da bi bil za svoje početje tudi odgovoren.

V resnici je pa še danes več kategorij, ki opravljajo 24 in več urno službo, ne da bi nadzorovalni organi to videli, odnosno hoteli videti. Vse dosedanje prošnje prizadetih so se enostavno odklanjale z motivacijo, da primanjkuje ljudi, da je treba štediti in kdo ve kaj še vse. S tem pa seveda uslužbencem ni pomagano in prav resno bi bilo želeti, da se tozadevni nedostatk čim prej odpravijo. Priporočali bi personalni komisiji, da se s tem vprašanjem pri bodočem zasedanju peča in stavi ravnateljstvu primernih tozadevnih predlogov. Če je bilo v vsej Avstriji mogoče vresničiti to opravičeno in službi koristno zahtevo, potem je menda že skrajni čas, da se uvede tudi v Ljubljani.

Domače vesti

Štedljivost avstrijskih državnih železnic.

Poroča se, da se je dvednevna konferenca državnih železniških ravnateljev pod predsedstvom ministra Wrbe pečala s vprašanjem, kako bi se na državnih železnicah dali doseči prihranki. V personalni upravi so po mnenju teh strokovnjakov prihranki izključeni, ker se socialno-politične naprave ne smejo odpraviti, pridobljene pravice ne jemati. Pač pa so mogoči prihranki v materialni upravi, zlasti če je osebje na prihrankih s premijami zainteresirano. Takisto velevažno je vprašanje, ali naj po delavnicah obstoja dnevna ali akordna mezda, ker uvedba akordnega dela znatno omeji izdatke. Na inozemskih železnicah, zlasti na Danskem in Francoskem je sistem premij izredno razvit. — Iz tega poročila je razvidno, da hoče državna železniška uprava hraniti in ščediti na račun osebja, kajti izpopolnitev sedanjega premijskega sistema ne pomenja nič drugega kakor nategniti uslužbenca preko mere, ki jo higijena dopušča.

Certifikatisti na železni ah. — Državna uprava je vsa zaljubljena v certifikatiste in jih z vso vmeno rine v železniško službo. Vsled te ljubezni vživajo certifikatisti na železnicah najrazličnejše ugodnosti. Za certifikatiste, ki se potegujejo za postajne mojstre, je železniška uprava znižala učno dobo od dveh na eno leto, zmanjšala pa je tudi izpraševalno snov; na ta način naj bi bila tudi manj nadarjenim odprta pot do postajnih mojstrov. Ta genljiva skrb državne uprave za certifikatiste izvira iz skromne želje po »militariziranju« železnic: korporalske discipline vajeni elementi naj izpodrinejo revolucionarne železničarje, potem bo konec organizacije. Ni treba posebej naglašati, kakšno nevarnost pomenja to početje, ki zmanjšuje stopnjo inteligence, ki nadomešča razum z »drilom«. Pač pa je treba protestirati proti takemu ravnanju v imenu pravičnosti: zakaj naj bi bili zapostavljeni tisti, ki so nemara prav tako plačali svoj krvni davek državi, četudi se niso dali od države dvanaest let rediti!

Izpred sodišča. Dne 3. novembra t. l. je končala pred tukajšnim okrajnim kazenskim sodiščem pravda med slovitim vpokojenim železničarjem, sedanjim zasebnim uradnikom v linolejski tovarni, Ivanom Zupančičem in železničarskim tajnikom Josipom Kopačem.

Izmed drugih sredstev si je Ivan Zupančič v svrhu okupacije regentstva izbral tudi sodnijsko pot, meneč, da bo tajnika Kopača s sodnijsko kaznijo pri železničarjih in sploh v javnosti tako osramotil, da mu ne bode več mesta pri tukajšnjem železničarskem tajništvu.

Ovadb je dala povod seja tukajšne strokovne komisije, ki se je vršila dne 28. februarja t. l. v tukajšnjem »Delavskem Domu«. Na tej seji je imel tajnik Kopač in-

formirati strokovno komisijo, zakaj da centrala »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva« na Dunaju ne bi priznala Janeza Zupančiča za predsednika skupine Trst II. Sodruga Kopač je članom strokovne komisije popolnoma nepristransko pojasnil vzroke, zakaj centrala Zupančiča ne bi mogla potrditi ter je svoja pojasnila dokumentiral z dejstvi.

Nekaj tednov po seji pride železniški delavec Konič v strokovno tajništvo in zahteva od tajnika, sodruga Todeschinija, da mu predloži zapisnik od seje z dne 28. febr. 1910. Ko je Konič zapisnik pregledal, je protestiral, da ni v njem vse zabeleženo, kar se je pri seji govorilo ter je trdil, da je tajnik Kopač na oni seji imenoval Janeza Zupančiča pijanca ter tatu in zahteval prama tajniku Todeschiniju, da te žaljivke in še nekaj drugih, Zupančiča obtežujočih besedi uvrsti v dotični zapisnik. Tajnik Todeschini se je temu protivil, češ da kaj takega on ni slišal in da tega ne more storiti. Toda Konič je bil toliko vsiljiv, da se mu tajnik ni mogel več braniti ter je ugodil njegovi želji, češ: »Naj bode, ali to storim na Vašo odgovornost«. Nato je pa Konič v imenu skupine Trst II. železničarske organizacije zahteval prepis tega zapisnika. Tajnik Todeschini, nič hudega sluteč, res pošlje prepis zapisnika podružnici II. z izrečno pripombo, da zapisnik še ni poverjen od strani članov strokovne komisije.

Zakaj je Konič ta zapisnik rabil, pa zvemo takoj. Tajnik Kopač je dobil povabilo od tukajšne okrajne kazenske sodnije. Ko gre pogledat, kdo ga toži in zakaj gre, vidi ovadbi priložen prepis zapisnika seje strokovne komisije z dne 28. febr. t. l. Inkriminirane so pa bile v prvi vrsti one besede, ki jih je Konič s svojo vsiljivostjo dodal po tajniku Todeschiniju v dotični zapisnik.

V ovadbi trdi Ivan Zupančič, da ga je sodr. Kopač na omenjeni seji žalil s tem, »da mu je predbacival brezštevne intrige, da je bil v Gorici obsojen na tri dni zapora in sto kron globe, da so ga sodrugi v Gorici na novo izvolili predsednikom skupine in da je centrala v drugič odklonila njegovo izvolitev, da je bil Zupančič v drugič izvoljen predsednikom, katerega mesta pa ni mogel na nikak način obdržati, ker je sam železniški ravnatelj mogel priznati, da Zupančič mora zapustiti svoje mesto kot tat, pijanec in nemarnež v svoji službi«. To je jedro ovadbe.

Ne bomo natančno opisovali razvoja razprave. Bila je prav zanimiva, a toliko bolj, ker je bil Zupančič do zadnjega prepričan, da bo sodrug Kopač propadel. To veselje je hotel deliti s svojimi pristaši, katerih je k vsem trem obravnavam prišlo precejšnje število. Že pri prvi razpravi se je nadejal, da bo sodnja sodruga Kopača kar meni nič tebi nič obsodila in kakor smo slišali, je bil že tedaj po Zupančiču napovedan shod, na katerem se je imelo v prvi točki razpravljati o Kopačevi izgubljeni pravdi. Zupančič je bil pač tako naiven, ter mislil, da bo tajnik Kopač na sodnji pred njim kar padel na obraz, priznal svojo krivdo in da ga bo sodnik na to obsodil.

Sodruga Kopač pa je glede njemu narptenih žalitev deloma nastopil in tudi doprinesel dokaz resnice, deloma pa s pričami izključil, da bi bil on na kritični seji izjavil žaljivke, katerih ga je Zupančič obdolžil.

Iz spisov o dveh disciplinarnih razpravah, v katerih se je imel Zupančič zagovarjati ob času svojega službovanja v Gorici kot železniški uslužbenec, je posnetek, da je bil on z razsodbo disciplinarne komisije z dne 28. aprila 1907 opravnja štev. Z. 28 disc./6—16 vsled razgrajanja v pijanosti in vsled psovanja svojih predpostavljanih in sicer na način, da je morala intervenirati policija, bil obsojen na globo 1%, odbitka od njegove letne plače; z razsodbo od 3. maja 1907 opr. štev. Z. 8 disc./7—16 pa vsled tega, ker je mesto zjutraj šele popoldne dotičnega dne prišel v službo, toda popolnoma

pijan, ter da je v tem stanju opsoval in ozmerjal goriške postajne uradnike, na premeščenje kazenskim potom v Pulj.

S kazenskimi spisi goriške okrajne sodnije opravna številka U 142/7 pa se je dokazalo, da je bil obsojen radi razžaljenja časti na globo 30 kron, oziroma na tri dni zapora ter na povračilo sodnijskih stroškov.

Najzanesljivejši člani strokovne komisije so vrhu tega izključili, da bi bil tajnik Kopač imenoval Zupančiča tatu, ter potrdili, da je ta beseda padla v neki povsem drugi zvezi, pa ne na njegov rovaš. Končno se je pa modremu Zupančiču tudi dokazalo, da je njegova ovadba bila prekasno vložena in da je vsa stvar že zastarela.

Pri zadnji razpravi je Zupančičev novi zastopnik takoj uvidel kako stvar stoji in vsled tega za ubogega Zupančiča prav milo prosil, naj se stvar poravnava, vedoč seveda, kako strašanska blamaža bo ta izguba pred njegovimi »pravovernimi«. Ob tej priliki seveda tudi tajnik Kopač ni stavil takih protipredlogov, da jih Zupančičev ponos absolutno ne bi smatral častnim, jih sprejeti.

Gospod sodnik je na podlagi dokaznega gradiva oprostil sodruga Kopača vse krivde, Zupančiča pa obsodil na plačilo vseh pravnih stroškov.

Kako hudo je ta razsodba navzoče »pravoverne« zadela, si je pač lahko misliti. Ko so s potrjim srcem odhajali po visokih stopnicah doli, so se tolažili, češ: »Sedaj pa vidimo, da ni nobene pravice več«.

Tajnika Kopača je zastopal sodr. Dr. Šolar.

Radi pomanjkanja prostora smo morali zapostaviti odgovor »Narodnemu delavcu« na njegove napade. Priobčimo ga pa prihodnjič.

INOZEMSTVO.

Kongres angleških železničarjev.

V angleških strokovnih organizacijah se nekaj časa sem pripravlja preobrat, ki bo največjega pomena za vso internacionalo. Odkar so angleška strokovna društva s svojo impozantno silo zlomila odpor državne oblasti in podjetnikov, izvajajo načelo politične nevtralnosti, in pri volitvah podpirajo tistega kandidata, kateri se izjavi za delavske zahteve. To stanje, ki izgleda na zunaj kakor nekaka harmonija med delom in kapitalom in ki so nam ga tudi na kontinentu prav toplo priporočali in hvalili, to stanje se bliža svojemu koncu. Okolnost, da angleška industrija nič več monopolistično ne obvladuje svetovnega trga, kateri je podvržen prosti konkurenci z dveh strani, to dejstvo je spravilo visoke mezde pri angleškem podjetniku v diskredit. Četudi po krivici, vidijo v visokih mezdah glavno zapreko za pobijanje tuje konkurence in iz tega vzroka se je zbudilo v njih staro sovraštvo do strokovnih organizacij, ki so v njih očeh odgovorne za rastočo »poželjivost« delavstva. Temu protivniku so se pridružila tudi sodišča, ki omejujejo delavsko svobodo, kjerkoli je morejo. V to poglavje spada v vseh instancah potrjena sodba, ki napravlja strokovno društvo civilno-pravno odgovorno za vsa dejanja njegovih članov, sodba, ki je že pred leti vzbujala splošno pozornost. Tej sodbi je sledila druga sodba, prav tako potrjena od najvišjega sodišča, ki prepoveduje strokovnim društvom vsako odškodovanje parlamentarnih poslancev iz članskih prispevkov. Ker na Angleškem poslanci ne prejemajo nikakih diet, jih morajo vzdrževati stranke. Namen navedene sodbe je onemogočiti strokovnim organizacijam, da bi pošiljale svoje zastopnike v parlament.

Ta izpremenjeni kurs je zmerom bolj odvrčal strokovna društva od njih nevtralnega stališča; zmerom bolj prodira spoznanje, da je neizogibna, ker ni trajnega soglasja z meščanskimi razredi. Ta preobrat v mišljenju se izraza na vseh strokovnih zborovanjih

in tudi zadnji železničarski kongres ga izpričuje. Sklepi na zadnjem kongresu sprejeti dokazujejo, da se vračajo angleški železničarji k onim načelom in k oni taktiki, ki smo jih v Avstriji od nekdaj že izvajali.

* *

„Amalgamated Society of Railway Servants“ (izg. emelgemetid Sosajeti of relve servenc), največja železničarska organizacija velikebritanska je sklicala svoj letni kongres nedavno v Barry v Južnem Velsu. Razprave tega kongresa dokazujejo bojevitost, ki navdaja v poslednjem času angleške delavske mase. V železničarskih vrstah vlada grenko razočaranje o praktičnem učinku *razsodišča*, ki je bilo vpeljano s takim ropotom pred tremi leti, baš ko bi imela izbruhniti napovedana splošna stavka. Drug vir rastoče nezadovoljnosti pa je *amalgamiranje* (spajanje) velikih železniških družb, ki vstvarja pravi pravcati monopol in ki predvsem grozi pridobitvam delavskih organizacij. Splošna nezadovoljnost rodi od časa do časa nenavadne lokalne stavke, in družbe ne zamude nobene take priložnosti, da ne bi delavstva poniževale z grožnjami. Tretjo važno točko pa so tvorile razprave o *Osbornoovi sodbi*, ki ovira politično delovanje in parlamentarno zastopstvo železničarske strokovne organizacije.

Predsednik *Charles* je v svojem nagovoru naglašal resne posledice *Osbornoove* sodbe in na nujno potrebo, da delavstvo izpodbi je to sodbo. S prostovoljnimi doneski je železničarski organizaciji kolikor toliko omogočeno, da nadaljuje svoje parlamentarno delovanje.

Drugi govornik *Servud* je vložil resolucijo, ki proglašala *orjaške železniške monopole za javno nevarnost* in *podržavljenje železnic za edino rešitev*. Z. H. *Thomas*, železničarski parlamentarec, pravi, da so železnice same najboljši agigor za *podržavljenje*. Niti ene železniške družbe ni v celnem kraljestvu, ki ne bi imela tajnih pogodb z ostalimi družbami. Prva posledica karteliranja je *odpuščanje delavcev*, ne odkrito, ampak pod lažnivo pretvezo zdravstvene nesposobnosti na podlagi zdravniških preiskav. Edino-le *podržavljenje* bo trajno pobojšalo položaj železničarjev. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Takisto resolucija, zahtevajoč *osemurno delo* za železničarje.

Rose je vložil resolucijo, ki odobrava stališče šefilidskega strokovnega kongresa napram *Osbornoovi sodbi* in ki smatra razveljavljenje te sodbe za predpogoj, da strokovna organizacija nadaljuje svojo dosedanje „politično mirnega in rednega napredka“.

Po živahni razpravi je bila resolucija soglasno sprejeta. Druga resolucija poziva člane, da podpirajo z ozirom na *Osbornoovo* sodbo ustanovljeno železničarsko politično organizacijo in da glasujejo le za delavske kandidate.

Kulbertsen predlaga resolucijo, proglašajočo *razsodišče* delavskim interesom za škodljivo in zahtevajočo, da se v sedanji obliki tozadevna pogodba *nič več ne obnovi*. Po zanimivi debati in splošni kritiki pogodbe je bila resolucija skoro soglasno sprejeta.

Važna za *vzgojno vprašanje* med angleškim delavstvom je resolucija, zahtevajoča, da se na stroške organizacije v učne svrhe v *Oxford* na *Ruskinov* zavod poslani člani premestijo na „Osrednjo delavsko šolo“. K temu je pripomniti, da sta oba ta zavoda delavska vseučiliška zavoda in da se je poslednji šele pred kratkim ustanovil, ker se je na *Ruskinov* zavodu točila pristna meščanska znanost: „Osrednja delavska šola“ stoji pod kontrolo delavskih organizacij, dočim je *Ruskinov* zavod pripojen *oksfordski univerzi*.

Sprejeta je bila nadalje resolucija, zahtevajoča *dogovor med strokovnimi organizacijami vseh politikov v svrhu skupnih gospodarskih akcij*, dalje resolucija, ki meri *vočigled reakcionarnim napadom koncentriranega kapitala na večjo centralizacijo delavskih organizacij*. Eden delegatov je izvajal, kako podjetniki v pogodbah z razdrobljenimi organizacijami izigravajo organizacijo proti organizaciji. Če pojde tako dalje, je *splošna revolta delavstva neizogibna*. Resolucija je bila *soglasno sprejeta*.

Razpor med centralističnimi in separatističnimi organizacijami.

Kakor smo že poročali, se je pojavilo med enim delom čeških in med centralističnimi organizacijami nesporazumje, ki bi utegnilo postati osodepolno za delavsko gibanje v Avstriji sploh, če se ne bi našla sredstva za omejitve teh pojavov. Da je bila zadeva velevažna, dokazuje dejstvo, da se je z njo pečal mednarodni socialistični kongres v Kodanju in tudi izrekel svoje tozadevno mnenje. Po kodanskem kongresu sta se tudi v Avstriji sklicala dva kongresa strokovnih organizacij in sicer za centralistične organizacije na Dunaj in za separatistične, ali kakor se rajše imenujejo, „avtonomne“, v Prago. Razprave na obeh so se v glavnem vršile o nesporazumu in na obeh se je pokazala potreba najti potov, ki bo za bodoče čase omogočili tako delovanje, ki bodo v korist avstrijskemu proletarijatu. Oba kongresa sta sklenila s pretežno večino glasov, da se skliče

spravna konferenca, na kateri naj se posvetuje in sklepa o bodočem delovanju.

Ti sklepi so se doslej vresničili v toliko, da je skupna eksekutiva avstrijske socialne demokracije povzela inicijativo ter sklicala skupno konferenco v Prago. Pozivu skupne eksekutive so se odzvale vse narodnosti in prvi sestanek, ki se je vršil dne 13. in 14. m. m., je pokazal, da je želja za sporazmu vsestranska in da se je nadejati v bližnji bodočnosti rešitve perečega vprašanja. Da bo delo težavno, je pač umevno, toda dobra volja in gospodarske potrebe bodo gotovo močnejše, kakor osebni nazori, ki so bili porod nesporazuma. Prvi sestanek ni imel drugega namena, kakor omogočiti spornima strankama, da zastopati svoje stališče in je utemeljiti. To se je zgodilo in nato se je odgodila konferenca za 14 dni, po katerih se zopet mide in na podlagi proučenih izjav izreče svoje mnenje. Nadejamo se, da se velevažno vprašanje reši tako, da bo v korist avstrijskega proletarijata in v škodo izkoriščevalcev, ki se vesele že vnaprej nesrečnega spora in si domišljajo, da bodo iz razvalin razdvojene organizacije kovali dobiček. To ne sme in ne more biti.

Kapitalizem in strokovni boj.

Tri faze boja za mezno pogodbo razlikuje dr. *Rudolf Hilferding* v svojem znamenitem in zanimivem delu »Das Finanzkapital«. V prvem štadiju si nasprotujeta poedin podjetnik in poedin delavec, v drugem štadiju socialnega razvoja se poedin fabrikant bojuje z delavsko organizacijo, v tretji fazi pa se merita delavska in podjetniška organizacija. *Hilferdingovo* delo, ki z znanstveno jasnostjo in ostrostjo razmotriva izglede strokovnih bojev, ni le neprecenljive teoretične vrednosti, ampak je velevažno tudi za praktično delovanje strokovnih organizacij, za njih politiko v bodočnosti. Vprašanje naše bodoče taktike je v najtesnejšem stiku s pomenom, ki ga zadobiva za nas rastoča moč kapitalizma, in vsestranske razprave, ki so se zadnji čas gibale o tem predmetu, najboljšo dokazujejo, da je vprašanje strokovnega boja, njegovih oblik in bojnega orožja postalo za vse delavsko gibanje resen problem. Ako nas prav uče izkušnje zadnjih strokovnih bojev, ako prav ocenimo gospodarsko-politične dogodke zadnjih let, smo že stopili v tretjo fazo boja za mezno pogodbo, ko si stojita delavska in podjetniška organizacija v neizprosni boju nasproti.

V drugem štadiju socialnega razvoja delavec, oprt na svojo strokovno bojno organizacijo, glede moči daleko nadkriljuje podjetnika. Dokler imajo strokovne organizacije opraviti s poedinimi podjetniki, je njih stališče ugodno: vso svojo koncentrirano moč obračajo proti osamljenemu podjetniku. Mezdni boj na tej stopnji ni drugega kot dolga vrsta lokalnih stavk. Delavci dotičnega podjetja imajo za sabo vso finančno silo strokovne organizacije, ki jo doneski in morebitni posebni prispevki zaposlenih članov tudi tekom boja vzdržujejo v popolnem ravnotežju. Podjetnik pa je v večnem strahu, da mu konkurent odje odjemalce, da se mu skrči trg tudi po končani stavki. Prisiljen je, da se poda in odsihmal je sam živo interesiran, da postanejo koncesije, na katere je sam pristal, kolikor možno splošne, da torej tudi ostali podjetniki prostovoljno ali pa prisiljeni priznajo enake delovne pogoje. (Dr. *Hilferding*; Das Finanzkapital.)

To mnenje nam potrjuje vsakdanja strokovna izkušnja: v deželah, kjer se strokovno gibanje stoprav razvija, so vspehi izvojevani v malih stankah, največji; zmanjšujejo pa se bojni izgledi s konsolidacijo strokovnih sil. To navidezno protislovje nam razvzolja naravna postava, da vsaka sila rodi protisilo, odpor. Rastoča moč delavskih organizacij postaja za podjetnika čez dalje večja zadrega, in v skrbeh za bodoči dobiček, ki ga spravljajo strokovne organizacije v nevarnost, nastopi pot soli-

darnega postopanja. Interesni razločki zadržujejo izpočetka podjetniško organizacijo. Toda zastajanje malih in srednjih podjetij, ki je znamenje napredujoče industrializacije, poraja enakorodne interese; bolj in bolj prodira prepričanje, da se da strokovna organizacija delavstva pobijati le s sistematičnim, zložnim postopanjem vseh podjetniških skupin, ker sicer izšli delavstvo zdaj od ene, zdaj od druge skupine koncesije. S tem trdim dejstvom mora delavstvo računati. Dalje kaže izkušnja, da so industrijski karteli, ki si postavljajo za smoter povišanje cen in zenačenje proizvodnih stroškov, uspešen predpogoj tudi za skupne nastope proti delavstvu. Delavstvo naleti odsihmal, če poizkusi lokalni napad za zvišanje mezde, na odpor vse industrialne skupine v svoji branši, in mala stavka čisto udari preko svojih lokalnih mej. V suhih besedah je razložil smisel mezdnih bojev predsednik berlinske kovinske industrije:

»Izključitev delavstva je zgolj vprašanje moči, ali boljše rečeno vprašanje denarja. Zveza kovinskih industrijev namerava s splošno izključitvijo izprazniti strokovne organizacije. Pričakovati je, da bo delavstvo, ko bodo izčrpana vsa denarna sredstva, odnehalo od svojih neopravičenih zahtev«.

Ta brutalna odkritost je neprecenljive vrednosti, ker postavlja nakane podjetnikov delavstvu v jasno luč. Podjetniki hočejo postati »gospodarji pod svojo streho« in v to svrhu hočejo zlomiti moč svojih nasprotnikov, izprazniti strokovne blagajne delavstva. S to tendenco stopa razvoj strokovnih bojev v fazo, ki jo *Hilferding* označuje tako: »Razvoj podjetniške in delavske organizacije podeljuje mezdni boj vse večji socialni in politični pomen. Male praske med strokovno organizacijo in poedinim podjetnikom se umikajo orjaškim bojem, ki se tičejo celih industrijskih sfer in ki groze vsej družabni produkciji z zastojem. Strokovni boj preraste svoje meje: iz zadeve neposredno prizadetih podjetnikov in delavcev postaja splošna zadeva vse družbe, to se pravi, politični dogodek. Dobojevanje takega boja zgolj z strokovnim orožjem postaja zmerom težavnejše. Močnejša ko je podjetniška in strokovna organizacija, dolgotrajnejši so boji. Zvišanje mezde, zmanjšanje dobička postane vprašanje moči«.

Vočigled temu nastaja interesantno vprašanje o izgledih nadaljnjih strokovnih bojev, z drugimi besedami, o mejah strokovne moči. Na to vprašanje odgovorimo prihodnjič, opirajoč se pri svojem odgovoru na razvojne tendence kapitalizma.

Šesti avstrijski strokovni kongres.

(Konec.)

Eden za drugim so se prijavljali govorniki in vsak je povdarjal, da je resolucija komisije, ker premalo odločna, nesprejemljiva. Posebno češki centralisti so zahtevali z vso odločnostjo, naj se voli komisija, ki naj izdela novo resolucijo, ki pa mora mnogo ostreje izraziti nevoljo kongresa napram češkim separatistom.

Sodr. *Hueber* in *Beer* sta se trudila na vse mogoče načine, da prepričata delegate o nevarnih posledicah, ki bi lahko nastale, če se separatistom onemogoči časten povratek. Vse zamanj. Volilo se je komisijo z nalogo, da prouči vložene dodatke in potem poroča kongresu. V četrtek je komisija svoja dela končala in poverila soodr. *Widholza*, da poroča kongresu.

Sodr. *Widholz* je predložil enoglasen sklep komisije in ga utemeljil s kratkim poročilom približno sledeče vsebine: Sešli smo se takoj ko se nas je v to pooblastilo in prisostvovali so naši seji tudi soodr. *Legien*, *Huysmans*, *Adler* in *Hueber*. Precej početkom naših razprav smo si rekli, da se ne smemo ozirati na ogorčenje, ki je v takem boju popolnoma naravno na obeh straneh, temveč, da nas smejo voditi pri razpravah le stvarni

momenti in da moramo pred vsem vpoštevati temelj naše strokovne organizacije. Z ozirom na te predpogoje smo si mogli pa že vnaprej biti jasni, da se moramo držati temelja, da skušamo doseči sporazum dokler je še mogoč. Vodil nas je toraj pri razpravah kodanjski sklep in pa tu predložena resolucija strokovne komisije. Vpoštevali smo pa tudi vse predloge, ki so se pojavili tekom debate in rekli smo si, da moramo na podlagi vseh teh podatkov ustvariti nekaj, za kar bomo lahko enoglasno glasovali. Končno smo prišli do zaključka, da predložimo in priporočimo kongresu v sprejem sledeči predlog in sicer:

Po sklepu komisije za pregledovanje predlogov in z ozirom na predloge črkostavcev in stavbenih delavcev se ima četrti odstavek resolucije, ki jo je predložil sodr. Hueber, glasiti tako-le:

»O tem prepričan sklepa kongres, da vstraja na enotni strokovni organizaciji in na enotnem vodstvu strokovnih bojev vseh vrst, kakor tudi na enotni upravi gmotnih sredstev za te boje, in da od te zahteve ne odneha.«

Da se pa razprave še dalje ne zavlačuje, je predlagala komisija še sledeči predlog:

»Kongres izjavlja, da pričakuje, da se ne bo več zarlačevalo razprav, katere imajo pričeiti najkasneje početkom novembra 1910.«

Ker je bila v tem štadiju slika že precej jasna, je bil sprejet predlog za konec debate in po zaključni besedi sodr. Hueberja se je prešlo na glasovanje. Hueberjeva resolucija brez četrtega odstavka je bila enoglasno sprejeta, kar je povzročilo viharo odobravanje. Črkostavci in stavbeni delavci so svoje predloge umaknili, nakar je prišel nov, od komisije predlagan četrti odstavek k Hueberjevi resoluciji na glasovanje in je bil istotako enoglasno sprejet, ravno tako predlog glede začetka razprav početkom novembra 1910.

Mednarodni avstrijski proletarijat je toraj izrekel na nedvomljiv način, da vstraja pri centralistični organizaciji, ker v isti vidi zaščito, ki ga bo branila napram mednarodnemu izkoriščanju. Da ta sklep ni mogel biti drugačen, to lahko pojmi vsak, kdor sledi razvoju in nadejati se je, da bodo tudi češki separatisti spoznali zmoto v katero so zašli ter s tem napravili največjo uslugo samim sebi.

Pa bodisi kakorkoli, gotovo je eno, da je kongres pokazal dobro voljo izločiti iz lastnih vrst medsebojni boj, če bodo tudi češki sodrugi to hoteli.

Jugoslovanski delegati so k resoluciji, predlagani od strokovne komisije, podali sledečo izjavo:

»Delegati centralnih strokovnih organizacij z juga na VI. avstrijskem strokovnem kongresu živahno obžalujejo češko separatistično gibanje v strokovnih organizacijah vobče, zlasti pa v dobi, ko zbira mednarodni kapitalizem v celi državi svoje moči.

Izjavljajo, da stoje strogo na stališču enotne centralne strokovne organizacije in da se hočejo rami ob rami bojevati z vsem proletariatom za dosego skupnih ciljev. To pa je le tedaj mogoče, ako se postavi zoper združenega nasprotnika kapitalizem tudi enotna, čvrsto sklenjena proletarska moč.

Zato glasujemo za resolucijo, ki jo predlaga kongresu avstrijska strokovna komisija ter za 5. dodatni predlog. Izražamo željo, da napne v resoluciji predlagana pravna komisija vse sile, da doseže poravnano obžalovanja vrednega spora.

Če bi se zoper naše pričakovanje ne dosegla uspešna rešitev, naj skliče strokovna komisija državno konferenco vseh strokovnih organizacij, ki naj sklepa o končnih korakih.

Železničarska organizacija doslej pri tem vprašanju ni bila direktno interesirana, pa vendar so tudi železničarji sledili razpravam kongresa z ravno istim zanimanjem, kakor drugi delavci, dobrovedoč, da bi vsak sklep, ki bi le deloma pripoznal opravičenost separatizma imel zanje nedoglednih

posledic. Ze danes ko imamo dobro disciplinirano centralistično organizacijo je boj težaven, ker brezvestni puhloglavci skušajo trgati celoto v brezpomembne stanovske in nacionalistične koščke. Še hujše bi pa bilo, če bi se tudi v naših vrstah priznalo načelo separatizma in vsi javni in tajni sovražniki zavednih železničarjev bi imeli kaj lahko stališče. To se ni zgodilo in zato radostno pozdravljamo sklepe VI. strokovnega kongresa in naša naloga bo, da jih izvedemo do zadnje konsekvence.

Tudi »Slovenski Narod« si je dal telegrafirati vest o tej izjavi, a drapiral jo je tako, da je njen pomen naravnost postavljen na glavo. Da nima dunajski poročevalec »Slovenskega Naroda« nobenega pojma o strokovni organizaciji in da so v uredništvu ravno tako nevedni, bi končno ne bilo zameriti. Ampak če se kakšna stvar ne razume, se je treba o njej temeljito poučiti, ali pa molčati. Najprej se Narod ešofira, da se naši delegati imenujejo »delegati z juga«, ker ignorant ne ve, da naše strokovne organizacije se niso separatistične, ampak da imamo v njih tudi italijanske, nemške, celo češke delavce. Direktno laže se »Slovenski Narod«, pripovedujoč, da pooblašča izjava dunajsko strokovno organizacijo, da podvzame na veljaven način vse nadaljne korake. Kdor prečita izjavo, spozna takoj načelno razliko. Tudi je laž, da so bile na kongresu zastopane samo nižjeavstrijske češke organizacije; na kongresu je bilo zastopanih več čeških strokovno organiziranih delavcev, nego jih štejejo vse separatistične organizacije skupaj.

Državna konferenca.

premikačev, nadpremikačev in mestnih mojstrov vseh avstrijskih železnic.

(Konec.)

Popoldne so se delegatje iz tržaškega tajništva zbrali na posvetovanje raditega, ker je razmerje pri južni železnici točasno povsem drugače kakor pri državnih železnicah. O rezultatu posvetovanja, ki je trajalo dve uri, je imel sodr. Kopač poročati na konferenci in sicer:

Kot dodatke k raznim točkam resolucije se predlaga sledeče:

K 1. točki: Pri južni železnici pa se vsled tega ne sme prikrajšati osobna doklada.

K 4. točki: Po dosežni plači 1200 kron poduradniško pomikanje do končne plače.

Uvrstitev premikačev v uslužbenški razred B.

K 5. točki: Premikalno osobje naj tvori lastno kategorijo v personalni komisiji, kjer se to dosedaj še ni izvedlo.

Ti predlogi so bili uvrščeni v sledečo resolucijo in z njo vred soglasno sprejeti.

RESOLUCIJA.

Dne 13. novembra 1910 v »Delavskem Domu« na Dunaju X. Larenburgerstrasse 8—10 zborujoča državna konferenca premikaškega osobja vseh avstrijskih železnic zahteva: I. Uvedbo službene doklade mesečnih 24 kron za vse premikaško osobje. Pri južni železnici pa se vsled tega ne sme prikrajšati osobna doklada.

II. Poldrugokratno vračunanje službene dobe v pokojninski sklad, to pa vsled tega, ker premikačem ni mogoče skosi 35 let opravljati te napore in vse moči do skrajnosti izčrpajoče službe.

III. Zboljšanje normiranja mest v smislu pred dvema leti danih koncesij s posebnim ozirom na prometne in službene razmere premikaškega osobja. Za podlago naj služi sledeče:

Vsakemu premikalno službo opravlja-jočemu stroju naj bodo pridržani:

1 mestni mojster,

1 nadpremikač in

1 premikač.

Premikaško osobje naj tvori lastno kategorijo v personalni komisiji, kjer se to dosedaj še ni izvedlo.

IV. Opustitev uporabne kategorije »pre-mikalni nadzornik« in pripuščanje nadpre-mikačev k poduradniškim izpitom po enoletnem službovanju.

Imenovanje nadpremikačev mestnim mojstrom po prestatnem poduradniškem izpitu in to v smislu vrste in obstoječih mest.

Po doseženi plači 1200 kron poduradniško pomikanje do končne plače.

Vrstitev premikačev v razred B.

V. Z ozirom na to, da se namerava uvesti izpitne vrste, zahteva konferenca, da se to izvede po sledečih načelih:

Vrstni status, ki je sedaj merodajen za dosego višjih mest, se naj v toliko spremeni, da je v prihodnje pri zasedanju takih mest merodajna uvrstitev, izpitni termin, dan nastavljenja in plača pri istočasnih izpitih.

Izjema naj velja le za uporabno kategorijo premikačev, katerim se da enoletna karenčna doba glede izpita za nadpremikače.

Izpili naj se vršijo v materinem jeziku.

VI. Pri namestovanju na višjih mestih naj se da doklada K 1-20 na dan.

VII. Vročevanje službenih oblik in njih nošna doba naj se uredi na sledeči način:

Vsako leto 1 sukneno bluzo

Vsaki dve leti 1 sukneno suknjo.

Vsake tri leta 1 dežni plašč.

Vsake štiri leta 1 suknjo.

Vsako leto 1 službeno čepico.

» » » 1 suknene hlače.

Vsake tri leta 1 suknjo, podvečeno s črno kožuho vino.

Vsake štiri leta 1 suknjen plašč.

Vsako leto 1 platneno bluzo in 1 platnene hlače.

(Za južnoželezniške premikače namesto dežnega plašča dežno obleho iz nepremojljive tkanine.)

Da se pa ta resolucija odda na pristojnem mestu, se je v to svrhu izvolil štiričlanski komité, ki jo ima zastopati pri železniškem ministerstvu.

V komité so bili izvoljeni sodrugi: Kneidinger, Piras, Deckert in Severa. Zadnji za proge državnoželezniške družbe.

Nato je izvajal sodr. Kneidinger, da je premikalno osobje povsem samo krivo, če se ga ne vpoštevava pri ministerstvu, ker je tako hitro popustilo delovanje v organizaciji in na zaupniških mestih. Vkljub temu, da smo od zadnje konference, ki se je vršila pred enim letom, ustanovili zaupništvo na vseh avstrijskih železnicah, jih do danes nimamo več, nego iz petih ravnateljskih okrajev 35 zaupnikov. Kje so drugi? Treba je torej, da dobimo zaupnike iz vseh večjih postaj in iz vseh ravnateljstev. Pozivljam torej vse one postaje, ki do danes še niso naznanile zaupnikov, da to nemudoma store.

Nato se oglasi k besedi sodr. Adolf Müller, ki je v enournem govoru obrazložil splošni pomen železničarske organizacije s posebnim ozirom na premikalno osobje. Njegovim temeljitim izvajanjem je sledilo burno odobravanje.

Sprejela se je na tej konferenci tudi protestna resolucija glede vedno naraščajoče draginje, analogno oni, ki je bila sprejeta na raznih delavskih shodih.

Glavni zaupnik premikalnega osobja je sodr. Konstantin Kneidinger, mestni mojster, Dunaj IX. Kaiser Franz Josefbahnhoi, na katerega je nasloviti vsa pisma v zadevah premikalnega osobja.

Državna konferenca

vozovnih čistilcev vseh avstrijskih železnic.

Dne 18. t. m. se je vršila na Dunaju X. v »Delavskem Domu« državna konferenca vozovnih čistilcev vseh avstrijskih železnic.

Navzočih je bilo 27 delegatov iz 21 krajevnih skupin. Centrala je bila zastopana po sodrugu Somitschu, praško tajništvo po sodr. Brodeckyju, tržaško pa po sodr. Kopaču.

V predsedništvo so bili izvoljeni sodr. Alfred Pičinin iz Pagerskega, Čičera iz Prage in kot zapisnikar sodr. Sommerhofer.

Na dnevnem redu je bilo:

1. Položaj vozovnih čistilcev.

2. Sklepanje o predlogih v svrhu zboljšanja.

3. Organizacija in zaupništvo.

Sodr. Somitsch je izvajal prilično tako-le:

Danes so se vozovni čistilci sestali na prvi konferenci tega osebja. Dolgo smo premišljevali, ali bi sklicali skupaj to osebje, ker je tako maloštevilno organizirano, da se nismo nadejali uspeha. Obisk konference je tak, kakor smo si ga predstavljali. Dočim so druge kategorije dobro organizirane, je tukaj cela vrsta postaj, kjer ni niti eden iz te kategorije organiziran. Zato pa tudi ž njimi postopajo uprave, kakor se jim poljubi. Južna železnica je izdala okrožnico, v kateri pozivlja vozovne čistilce, da se javijo po končani službi kot prenašalci prtljage še v nadaljno službo in to v svrhu zboljšanja svojih dohodkov. Za to kategorijo ne obstoji noben delavni čas in mora pri tem opravljati vsa dela.

Naša organizacija se je vedno ozirala na vse kategorije, torej tudi na vozovne čistilce.

L. 1895 sploh ni bilo mogoče predreti ta zid, ki je stal okoli delavcev, da se jih ne sme nastavljanje. Delavec je bil 5 do 6 let v službi, potem se ga je pa zapodilo radi najmanjše stvari. Bil je celo svoje življenje provizoričen.

Delovanje v organizaciji je bilo treba postaviti na nekak sistem, po katerem so se vsaj deloma nastavile nekatere kategorije. Vse to nastavljanje in nameščanje pomenja korak naprej v socialni politiki za to kategorijo. S tem pa je bil storjen začetek. Sedaj ko, se izvršuje stabilizacija v obširni meri, je treba skrbeti za to, da dobi delavec nekako pravno podlago napram železnici. Vrediti se mora delavni in službeni čas, določeno začetno plačo in avtomatično pomikanje na podlagi iste. Delavski odbori, ki so sicer še precej šibki, ne morejo izvršiti vsega tega ogromnega dela brez sodelovanja svojih tovarišev. Najboljši delavski odborniki mnogokrat nimajo dosti inteligence, da bi znali ravnateljstvom raztolmačiti razne potrebne reforme. Ravnateljstva državnih železnic pa delajo različno. Tako n. pr. imamo v šestih ravnateljstvih različno plačo in različno avtomatiko, dočim obstoji za definitivno nastavljanje v vseh ravnateljstvih enaka začetna plača in enaka avtomatika za eno in isto kategorijo. Da so začetne plače označene v uradnih listih, je nekaj, na kar se lahko zida. Centralni delavski odbor bo kmalu sklican in tam bo treba skrbeti, da bo plača znova regulirana, ker ta regulacija, ki je sedaj veljavna, nikakor ne odговarja potrebam delavstva. Če se ministerstvo izgovarja, da nima denarja, lahko odgorimo s tem, da je bil leta 1908 v to svrhu določen denar na razpolago in da ministerstvo ni imelo pravice istih dveh in pol milijonov kron porabiti za druge namene.

Predlogi, ki so jih vposlali vozovni čistilci iz raznih krajev, se strinjajo s predlogi, ki jih je že stavil centralni delavski odbor.

Predlogi so sledeči:

1. Uvedba 12/24-urne službe.
2. Uvedba nočne doklade.
3. Uvedba dvakratnega 36-urnega počitka v mesecu, od katerih ima eden priti na nedeljo ob polni plači.
4. Pomnožitev definitivnih mest in v splošnem tudi drugih mest te kategorije.
5. Polprugokratno vračunanje službene dobe v provizijski sklad.
6. Po enem službenem letu sistemiziranje, po drugem letu pa definitivno nastavljanje kot pomožni vozovni čistilec.
7. Premestitev kategorije vozovnih čistilcev v uslužbentski plačilni razred B.
8. Pri čiščenju voz nastavljen rokodelce (tapetnike, mizarje, sedlarje in ključavničarje) je stabilizirati kot strokovnike.
9. Uvedbo dveletne avtomatike do končne plače.

10. Strokovnike naj se imenuje višjim strokovnikom, ko dosežejo plačno stopnjo 1200 kron; po doseženih 1400 kronah pa poduradnikom.

11. Zjednačenje ženskih uslužbencev z moškimi in odpravo nočnega dela za ženske.

12. Starim vozovnim čistilcem, katerih se ne more več nastaviti, naj se dvakrat zapored zviša plača ali pa doda doklada plači.

13. Avtomatično pomikanje v dnini vsake dve leti po 20 vin. za vse one, ki niso stabilizirani.

14. Ureditve dopustov kakor za definitivno nastavljen; napravo posebnih prostorov za obedovanje, sušenje obleke itd.; odpravo postranskega dela in končno ureditev monturnega vprašanja kakor pri drugih uslužbentskih kategorijah.

Predloge glede pavšala za obuvanje, podelitve orodja in delavnega materiala in glede uvrstitve v druge kategorije se odstopi personalni komisiji.

Predlog glede zvišanja stanarinske doklade na Dunaju se odda centrali.

Konferenca je vse te predloge enoglasno sprejela.

Razven teh glavnih predlogov je bilo sprejeto še dvanajst dodatnih predlogov.

K tretji točki je sodr. Somitsch v obširnem govoru razlagal potrebo zaupništva in močne organizacije.

Nato se je soglasno sprejela sledeča

RESOLUCIJA.

Dne 13. novembra 1910 v „Delavskem Domu“ na Dunaju X. zborujoča državna konferenca vozovnih čistilcev vseh avstrijskih železnic sklene naslanjaje se na predloge, stavljen na isti, da je izpolnitev teh zahtev le mogoča, če je to izraz vseh vozovnih čistilcev in skupnosti vsega na razrednem stališču stoječega osebja, če so predlogi še tako važni in potrebni. Konferenca izjavlja, da je prvi predpogoj za doseg tega cilja vstop v resno organizacijo, to je Splošno pravovarstveno in strokovno društvo za Avstrijo, v katerem se zavežejo izvrševati intenzivno delo.

Zahteve strojevodij v avstrijskem državnem zboru.

(Konec.)

Da je naša kritika, glede veljavnih predpisov za izkušnje opravičene, dokazuje dejstvo, da je uprava državnih železnic odredila za svoja podrejena službena mesta z odlokom od 27. maja 1909 št. 22.111, da ne zadostuje samo izpit za strojevodjo, temveč, da mora kandidat biti podkovan tudi še v drugih predmetih n. pr.: da se je izučil ključavničarstva, da je praktično sodeloval vsaj eno leto v kaki domači ali tuji strojni delavnici itd. Če državne železnice brez teh predpogojev nikogar ne dopuščajo k izvrševanju službe na stroju, potem to dokazuje, da smatra uprava edino izkušnjo ki je predpisana v odloku z leta 1891 nezadostni za podrejeno službo na stroju in sploh nezadostni za samo stojno vodstvo stroja.

Ravno tisti pomisleki, ki so merodajni pri državnoželezniški upravi, morajo biti merodajni tudi za zasebna podjetniška podjetja, za male železnice in za industrijske železnice. Merodajne ne smejo biti individualne koristi podjetja temveč višje koristi osebne varnosti in človeškega življenja. Zaradi teh koristi in tudi iz socialnih ozirov naj bi se za bodočnost poskrbelo, da privatna podjetja, ki rabijo za svoj promet male železnice, poostrijo predpise za skušnje, kajti nikakor ne gre, da bi se z ozirom na dobiček nastavljalo nezadostno vsposobljene ljudi v nevarno službo in s tem spravljalo v nevarnost tudi še druge delavce.

Strojevodje so že na svojem prvem kongresu od 17. do 19. avgusta 1898 v VI. odstavku svoje resolucije stavili sledečo zahtevo glede pripaditve k skušnji za strojevodjo:

VI. Z ozirom na dejstvo, da služba železniškega strojnega osebja in posebno služba strojevodje zahteva, da to osebje v kritičnih trenutkih samostojno, hladnokrvno in premišljeno ravna in da se člane te odgovorne stroke v vsakem oziru izpopolnjuje iz vrst strokovno in splošno naobraženih moč, zahtevamo, da se zakonodajnim potom določi, da vsakdo, ki hoče postati strojevodja, ugotovi sledečim predpogojem in sicer:

1. da je izpolnil 24. leto in zadostil vojaškim dolžnostim;
2. da potom spričeval dokaže, da je absolvirati meščansko, ali pa kako nižjo srednjo šolo;
3. da, predloži spričevalo, da je s povoljnim uspehom obiskoval specialni tečaj za oskrbo parnih kotlov in strojev, ali pa, da je absolvirati obrtno strokovno šolo za poslovodje;
4. da predloži spričevalo, da se je najmanj tri leta učil ključavničarstva;
5. da predloži pravstveno spričevalo svoje rojstne občine;
6. spričevalo, da je delal vsaj šest mesecev v kaki tovarni za vozove kot pomočnik;
7. spričevalo, ki dokazuje, da je delal najmanj eno leto kot strojni ključar v kaki tovarni za lokomotive ali pa v kaki železniški delavnici

8. se mora vporabljanje vsaj eno leto kot učenec v eksekutivni službi predno se ga pripusti k skušnji;

9. prosilci za službo strojevodij naj napravijo skušnjo pred vsprejemno komisijo, ki naj sestoji iz izkušenih strojevodij katere predsednik pa naj bo uradnik generalne inšpekcije.

Končno zahtevamo, da železniške uprave ustanove strokovne šole, ki naj bodo v zvezi z večjimi železniškimi delavnicami.

Kot prvi korak v dosegu teh zahtev in v varstvo važnih javnih in socialnih koristi naj bi se takoj reformiralo predpise za vsposobljenje skušnje v opravo in vodstvo lokomotiv vseh vrst. Kot predpogoj za naznanilo k skušnji za strojevodjo naj bi se zahtevalo šolsko naobrazbo, pridobljeno na kaki nižji srednji šoli, naučena ključavničarska obrt, praktična uporaba v kaki zasebni ali pa železniški delavnici za železniške stroje in vozove, zadoščenje vojaških dolžnosti, primerna starost in dokaz, da je prosilec osebno sposoben za službo.

Skušnje naj bi se delale pred komisijo, ki je sestavljena iz strokovnjakov in pritegnilo naj bi se ji tudi praktične strojevodje. Skušnja naj bi obsegala: teoretično poznanje železniških strojev, strojev v obče, naprave voz in važnejših v železniški službi rabljenih aparatov, nadalje praktično vodstvo stroja in poznanje glavnejših prometnih in znamenjskih predpisov.

Podpisani toraj predlagajo, visoka zbornica naj sklene:

C. kr. vlada se pozivlja, da takoj poroča, kaj je doslej ukrenila glede primerne ureditve predpisov za skušnje glede vsposobljenosti za opravljanje in vodstvo železniških strojev vseh vrst.

V formalnem oziru naj se odda ta predlog brez prvega čitanja železniškemu odseku.

Dunaj, dne 27. maja 1910.

Neumann in tovariši.

Kakor smo že v prvem delu tega članka izjavili, bi pravzaprav proti splošnemu besedilu predloga in proti njegovi utemeljitvi ne bilo ničesar oporekati.

Kar se pa tiče gospoda predlagatelja gornjega predloga, ki se sklicuje specijelno na naš zapisnik, bodi pa sledeče povedano:

Na 3. strani številke 930 prilog k stenografičnem zapisniku državnega zbora se naglašja, v okrepitev opravičenosti tega predloga, zapisnik I. kongresa strojevodij in kurjačev, tako da se na videz no krijejo popolnoma želje strojnega osebja s predlogom. Vsekakor pa ni popolnoma tako, kakor bomo v naslednjem videli. V stenografičnem zapisniku se glasi po uvodu: »1. dovršeno 24. leto in zadoščenje vojaški dolžnosti.«

To je — če vedoma ali ne, ne bomo preiskovali — falsifikacija zapisnika. Kajti tam stoji zapisano: »ki je dosegel 24. leto in je vojašine prost.«

V tem tiči pač precejšna razlika, če je kdo vojašine prost, ali pa če je zadostil vojaškim službenim dolžnostim. V prvem slučaju mora prosilec — če je vsem drugim predpogojem zadostil — imeti za seboj zadnji nabor, med tem ko mora v drugem slučaju dokazati, da je služil tri leta pri vojakih in vendar bi ne bil sposoben za službo strojevodje, če bi bil morda po poltretjem letu vojaškega službovanja superarbitriran. V ak pameten človek ve, da se pri strojevodji ne gre zato, če zna dobro »Habt acht« stati, ali pa »Marsch eins« tolči, temveč, da je v interesu prometa in v varnost potujočega občinstva potrebno, da ima neko gotovo šolsko naobrazbo in da je strokovno dobro podkovan.

Če je v gori označenem zapisniku zapisana zahteva smatrati sklepom zastopnikov strojevodij, potem so ti hoteli le izreči, da je treba določiti neko gotovo starostno mejo za vsprejem v tako izvanredno težko in odgovorno službo. Ta zahteva je gotovo opravičena, če se pomisli, da s starostjo človek dobi tudi neko gotovo zrelost razuma. Tako, gotovo pametno zahtevo na ta način tolmačiti, da bi se z njo lahko spojilo vojaško službovanje, ali celo izobrazbo, je vendar malo preveč in mi smo prepričani, da se tu ni šlo za pomoto temveč za namen.

Proti temu se bomo seveda vedeli zavarovati, kajti imeti hočemo na stroju strokovnjake in ne izobraževalce rekrutov.

Značilno je tudi nasprotje v predlogu g. Neumanna in v točki 6. originalnega zapisnika. On zahteva: »6. Spričevalo, da je bil vposljen vsaj šest mesecev v kaki tovarni za vozove kot ključavničar.« V izvirnem zapisniku kongresa pa stoji samo, da ima prosilec za službo strojevodje dokazati, da je delal šest mesecev v kaki tovarni za vozove. Razlika je očividna, kajti veliki večini prosilcev sploh ne bi bilo nikoli mogoče najti dela v kaki tovarni za vozove, pač pa v železniških delavnicah za vozove. Pri vsem tem je gotovo važnejše za strokovno izobrazbo delo pri tekočih popravilih in revizijah, kakor

delo pri novih vozeh v tovarnah, kajti tam se dela le šablonsko.

Nadalje je treba uvaževati še en moment, katerega bi se morda lahko prezrlo, ki je pa tudi velevažnega pomena. Gospodje predlagatelji govore konsekvntno o »strojevodjih«, vzlic temu, da bi vsaj gospod Neumann, ki je inženir moral vedeti, da se gre prav za prav za vodje železniških strojev. Strojvodja je lahko tudi vsak kdor opravlja službo pri kateremkoli stroju. Tudi gospodje inženirji bi se lepo zahvalili, če bi jih kdo kar enostavno nazival z »risači« in zato naj bi to vpoštevali tudi pri nas in nam dali vsaj ime ki nam gre.

Tudi uprava državne železnice se je pečala z vprašanjem izobrazbe in menda ne bo škodovalo, če objavimo tozadevne določbe. Instrukcija XXXVIII. Z, ki je od 1. januarja 1910 pri c. kr. državnih železnicah v veljavi, pravi v členu 36, oddelek 3a sledeče:

a) izobrazba vodij železniških strojev: Predno se trajno določi ključavničarja k vozniki službi, mora slednji dokazati, da je zato zmožen. Ta dokaz se razteza na kratko pravopisje, prosto lahko pismeno naznanilo in na štiri navadne račune, nadalje na poznanje enot metričnih mer, navadnih meril (toplo-mera, manometra itd.), tolmačenje navadnih fizikalnih pojavov, ki jih kandidati lahko v službi opazuje in na železniški zemljepis domačega ravnateljstva.

Če se te določbe vestno vpošteva, potem se je gotovo zadostilo tozadevnim zahtevam strojnega osebja vsaj pri c. kr. državnih železnicah.

Vzlic vsemu temu pa pripoznavamo utemeljitev predloga in pozdravljamo posebno določbo glede paritetičnih izpraševalnih komisij. Povdarjati pa moramo, da bi v času, ko je vse ljudstvo vsled neznosne draginje grozno razburjeno, bolj ugajal predlog, ki bi se pečal z ureditvijo voznih dohodkov v smislu izvirnega predloga strojevodij. Vsekakor pa moramo gospodom predlagateljem, ki se pečajo z zapisnikom kongresa priporočati, da si nekoliko bližje ogledajo IV. točko ki govori o pavšaliranju, ter da jo nujno prouče.

Res je, pravica mora biti, ampak glad boli, to nam potrjuje tisoče tovarišev in posebno kurjači bi lahko o tem zapeli precej žalostink.

Značilno priznanje.

Živo se še spominjamo dogodljajev na shodu v areni »Narodnega Doma«, ki se je vršil povodom pasivnega odpora južnoželezniških uradnikov in še danes nam zvene v ušesih samozavestne in ošabne besede duševnega voditelja, če že ne vseh, potem vsaj ljubljanskih »inteligentov«. Kaj je takrat trdil gospod Borštnar? Ali ni rekel, da uradništvo ne potrebuje pomoči od nobene strani in da posebno odklanja pomoč socijalno-demokratskih železničarjev? Ali ni trdil, da so uradniki s svojim nastopom izvojevali vse, kar so zase zahtevali in poleg tega še celo vrsto koncesij za druge uslužbenke in delavce? Možno je bil takrat užaljen, ker smo ga zavračali in trdili, da so ga njegovi voditelji slabo poučili in da so dejstva precej oddaljena od njegovih trditvev. Zato smo bili demagogi in frazerji, kar nas seveda ni bolelo, dobrovedoči, da se bodo razmere kmalu zjasnile. Evo vam. Preje kakor smo pričakovali, se je naše mnenje uresničilo in danes potrjuje na javnih železničarskih shodih glavni vodja ponesrečenega uradniškega pasivnega odpora gosp. Hochenegger to, kar smo na imenovanem shodu mi trdili in kar je vodja južnoželezniških uradnikov gosp. Borštnar zanikal.

Dne 12. p. m. so namreč sklicali oni južnoželezniški uradniki, katerih menda še ne bo kmalu zmanjkalo, shod, ki je imel namen loviti kaline za južnoželezničarsko zvezo, katera ima sicer jako imponujoče ime, zato pa le neznatno številce članov. Uslužbenici so se seveda polnoštevilno odzvali in to tem rajše, ker bi vendar radi spoznali tudi osebno tiste ženijalne vojskovodje, ki znajo tako imenitno vojske zgubljati in ki bi brezdvomno spadali v galerijo kraljevogaških ženijev. Ob določeni uri je bila dvorana »na pošti« v Brucku ob Muri natlačeno polna, kar pa sklicateljem ni posebno ugajalo, posebno zaradi tega ne ker sta bila med navzočimi tudi sodr. Weigl in Beer.

Poleg tega je bilo še štiri petine navzočih članov splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva, toraj ne kalinov, ki bi si jih sklicatelji in gospod prezident Hochenegger želeli.

Možakar je takoj spoznal kritično situacijo in prišel je do zaključka, da mu ne bo mogoče uničiti sovražno »rdečo« organizacijo. Obrnil je toraj svoj vsestranski plašč po vetru in potrudil se je govoriti tako pomirljivo, da bi lahko konkuriral z vsakim jezuitom.

Navzoči, ki so ga že preje poznali, kar niso mogli verjeti, da je to tisti Hochenegger, ki v svojem lističu na najnesramnejše in najpodlejšše načine blati strokovno organizacijo in nje zaupnike. V teku svojih izvajanj je mož povedal marsikaj, kar je vredno, da se približe zato, da bodo železničarji spoznali vso podlost, ki je bila gonilna sila uradniškega odpora. Med drugim je gosp. Hochenegger priznal, da je bil uradniški pasivni odpor poraz najhujše vrste, katerega uradništvo še dolgo ne bo prebolelo. Žalostnim srcem je moral priznati, da so člani strokovne organizacije vzdrževali vzorno disciplino in da se niso dali po uradništvu komandirati v pasivni odpor in da jih tudi ni bilo mogoče s seboj potegniti. To je bil tudi vzrok, da že vnaprej ni bilo mogoče govoriti o zmagi, to je sprevidelo tudi vodstvo koalicije in vsled tega je tudi kapituliralo, ne da bi doseglo kakih večjih uspehov. Vzrok poraza je bila izključno strokovna organizacija, ker ni hotela sodelovati.

Takoj nato je pa povedal gospod, da je konferenca uradnikov dne 15. avgusta v Mariboru sklenila, da se glede pasivnega odpora ne bo dogovarjala s strokovno organizacijo in sicer zaradi tega ne, ker je baje politična. Nasprotno se je hotelo le člane naše organizacije brez vodstva seboj potegniti. Da so bili uradniki opravičeni za samostojen vstop v boj, je utemeljeval gosp. Hochenegger s tem, ker je baje njih organizacija štela 5000 članov. Seveda je pozabil gospod »vsenemec« in oboževalec Wastiana in Malika povedati, da so v tem številu všteti tudi Hribarjevi oboževalci in da je vzlic temu še pravo število s 10 pomnoženo.

Po gosp. Hocheneggerju je dobil besedo sodr. Weigl. Ko je začel razmotrivati postopanje uradnikov pri pasivnem odporu, so slednji postali jako nemirni in so skušali motiti govornika. To se jim seveda ni posrečilo in sodr. Weigl je neusmiljeno vihtel govorniški meč nad njih glavami. Da je bil moralčen uspeh popolnoma na strani strokovne organizacije, je dokazalo burno pri-trjevanje, ki je sledilo govornikovim izvajanjem.

Gosp. Borštnarja in njegovih mamelukov tudi to priznanje njih voditelja ne bo prepričalo, da so napravili grozno oslarijo, ker so se pridružili eo ipso poraženemu pasivnemu odporu in za bodoče čase se niso iz ponesrečenega koraka prav nič naučili.

Nas seveda to tudi nič ne briga, ker je vsak sam sebi najbližji, objaviti smo pa morali to zanimivo priznanje gosp. Hocheneggerja zaradi tega, ker smo prepričani, da je še danes cela vrsta uradnikov in nekaj drugih zaslepljenec, ki stvari še ne razumejo in poraz še vedno smatrajo za zmago, od katere pa nimajo prav nobenih koristi.

Razne stvari.

Farški paradiz. Naše trditve, da nas poseti iz Portugalske izgnana farška svojat, se že vresničujejo. Prvi so bili seveda jezuitje, ki so si zagotovili pri nas bodočo domovino, ker dobro vedo, da jih nikjer drugje na širnem svetu ne bi sprejeli s tako odprtimi rokami, kakor v Avstriji. Začasno se jih je veliko število nastanilo po raznih samostanih, drugi pa so se potrudili nakupiti s pomočjo domačih izsesavalcev obširna posestva, kjer bodo zgradili svoje bodoče brloge v nesrečo avstrijskega prebivalstva. Tako so n. pr. kupili znano kopališče Mitlewald na Koroškem

in neko posestvo v Griesu poleg Bolcana. Tudi na Solnograškem se dogovarjajo glede nakupa večjega prostora. Najsrečnejši poleg nas bodo seveda Tirolci, kjer že danes, po uradni statistiki, pride na vsakih sto prebivalcev po en pop ali nuna. Prizanesli pa tudi ne bodo naši sosedni državi Ogrski, kajti tam se je namenil znani klerikalec grof Ivan Batthyany, da jim proda v bližini Budimpešte obsežno posestvo, katero se bo v kratkem spremenilo v samostan, v katerem bodo pobožni menihi kuhali poleg večnega zveličanja tudi še »šnops«. Res so srečni avstrijski narodi, katere poseča vse, kar se drugje izganja.

Književnost.

Delavski žepni koledar za leto 1911. Kakor vsako leto je tudi letos izdala uprava »Rdečega prapora« delavski koledar, ki je posebne vrednosti za železničarske delavce, katerim se prvič nudi prilika, da se v materinem jeziku pouče v vseh določbah tičočih starostne preskrbe. Želiti bi toraj bilo, da se sodrugij zanj zanimajo in ga nemudoma naroče, ker je, kakor slišimo, naklada omejena in bi se kasneja naročila ne moglo več uvaževati. V obče pa opozarjamo na tozadevni oglas v današnjem listu.

Lista uredništva.

Cenjenim dopisnikom naznanjemo, da je radi pomanjkanja prostora moralo zaostati več gradiva, ki ga priobčimo v prihodnji številki.

Člani bolniške blagajne c. kr. drž. železnic pozor!

V kratkem se vršijo volitve odbora v bolniško blagajno c. kr. državnih železnic, katerih se vdeležijo tudi člani bolniške blagajne na podržavljenih železnicah.

V interesu članov je, da volijo izkušene moze, ki bodo vztrajno in neustrašeno zastopali njihove pravice.

Zaupniški shodi organiziranih železničarjev so predlagali sledeče kandidate in v vašem interesu je, da jih volite:

I. odborniki:

a) od progovzdrževalne službe:

Schubert Josip, progni vzravnavalec sekcija Dunaj III.

Hutterer August, zidar, sekcija Dunaj II.

b) od prometne in komercijalne službe:

Knottek Viljem, nadsprevodnik, Nussdorf.

Pollak Josip, skladiščni delavec, Dunaj I.

c) od vlakopospeševalne službe:

Clabian Rudolf, strojevodja, kurilnica Hütteldorf.

Šrom Ivan, klepar, kurilnica Dunaj sev. žel.

d) od delavniške službe:

Winter Karol, strokovnik, delavnica Dunaj I.

Tantsin Karol, lakirar, vozovna delavnica Floridsdorf.

e) za c. kr. ravnateljstvo za proge drž. žel. družbe:

Wenisch Rudolf, ključavničarski delovodja, delavnica Simmering.

II. namestniki:

a) od progovzdrževalne službe:

Freiler Jurij, bločni čuvaj, sekcija Dunaj III.

Schneider Ferdinand, zidar, sekcija Dunaj III.

b) od prometne in komercijalne službe:

Grün Mihael, nadsprevodnik, Dunaj sev. žel.

Zavžijte, ako ste nahodni, hripavi, zaslezeni in če težko dihate, Fellerjev fluid z znamko „Elsa fluid“. Mi smo se sami prepričali pri prsni, vratni boleznih itd., o njegovem zdravilnem, kašelj lajšajočem učinku. Dvanajstotica za poskušnjo K 5.—, 2 tucata K 8'60 franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici štev. 275 (Hrvatsko).

Kubitschek Fran, skladišni delavec, Dunaj I.

c) od vlakopospeševalne službe:

Patak Alojzij, strojevodja, kurilnica Hütteldorf.

Freiwillich Peter, ključavničar, kurilnica Hütteldorf.

d) od delavniške službe:

Scholz Fran, strokovnik, delavnica Dunaj I.

Heider Eberhard, ključavničar, strojna delavnica Floridsdorf.

e) za c. hr. ravnateljstvo za proge drž. žel. družbe:

Praschak Leopold, progni delovodja, Dunaj St. E. G.

Vsak član obratne bolniške blagajne c. kr. drž. žel. mora dobiti prazno glasovnico, na katero naj zapiše vse gori navedene kandidate.

Da se članom olajša delo pri volitvi, bomo pravočasno razdelili lepake z imeni kandidatov.

O vsakem vplivanju na volice oziroma volilnem sleparstvu je takoj poročati uradništvu »Železničarja«, Trst, ulica Boschetto 5 in ob enem navesti priče itd.

Natančnejša pojasnila podamo v letakih, ki bodo še te dni razdeljeni.

Izvrševalno vodstvo
organiziranih avstrijskih železničarjev.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Dne 23. oktobra t. l. se je vršil v **Poljčanah** dobro obiskan železničarski shod. Posebno obilno so se vdeležili shoda čuvaji in progni obhodniki.

Sodrug Kopač je obširno poročal o delovanju delavskega odbora, nato o ljubljanski konferenci, ki se je vršila dne 16. septembra t. l. Ko je točno orisal zadnje pridobitve železničarjev, je ostro bičal cepitelje organizacije in od njih vprizorjeno burko, katero so ti imenovali pasivni odpor.

Sodrug Dečman je postavil v pravo luč novo službeno razdelbo za progne obhodnike, kakor tudi odlok graškega obratnega nadzorstva z dne 24. avgusta t. l. števil. 2446 glede dopusta, po katerem so progni obhodniki jako oškodovani. Nato je predlagal resolucijo, v kateri se zahteva konferenco prognih obhodnikov, ki naj zboruje v Mariboru in katere se naj vdeležijo člani personalne komisije. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Za tem je sodrug Kopač še enkrat povzel besedo in navedel samolastnost graškega obratnega nadzorstva, ki je izdalo odlok glede dopustov za čuvaje, ki je nasproten tozadevnim določbam železniškega ravnateljstva. Po določbah železniške uprave so dopusti za čuvaje sledeči:

od 3 do 10 let	3 dni
» 10 » 20 »	6 »
» 20 » 30 »	9 »
čez 30 let pa	12 »

Da se pa postavi samolastnost graškega obratnega nadzorstva v pravo luč, navedemo v sledečem dotični odlok:

S. Z. 2446. 10

Obratni inšpektorat

Gradec, dne 17. avg. 1910.

PROGOVZDRŽEVALNI SEKCIJI

v Celju

V pomanjkanju tozadevnih določb Vas prosimo, da se pri podeljevanju dopustov čuvajem, ki opravljajo 16/16-urno službo, držite sledečega odloka, dokler ga ne prekličemo.

Dotični čuvaji imajo za eno ali več 16-urnih tur v razmerju spodaj določenega reda prositi za dopust. 16-urni počitek pred in po dopustu se sicer ne krati, pač pa je pogoj, da mora čuvaj res počivati najmanj 6 ur pred nastopom dopustu sledeče 16-urne ture, da more popolnoma sposoben izvrševati službo. Po službeni starosti imajo čuvaji sledeče, okrožnici A 1908 primerne dopuste (računane po prostih službenih turah):

do 3 let	2 službeni turi po 16 ur
» 19 »	5 službenih tur » » »
» 20 »	6 » » » » »
» 25 »	9 » » » » »
» 30 »	9 » » » » »
čez 30 »	10 » » » » »

K vsaki prosti službeni turi spada, kakor že omenjeno, 16-urni počitek pred in 16-urni počitek po v dopust spadajoči službeni turi. Ta določba je veljavna kot provizorij do tozadevnega odloka progovzdrževalnega ravnateljstva, ki se že pripravlja.

Stavbeni in progovzdrževalni referent:

Kilian, s. r.

G. progne mu mojstru Wernerju na znanje in primerno opremljenje dotičnih prošenj.

Sekcijski načelnik:

Podpis nečitljiv.

Vršijo se sledeči shodi.

V Gorici, 6. t. m. ob 8. uri zvečer, shod skupine II.

V Gorici, 7. t. m. ob 9. uri predpoludne, shod strojevodij in kurjačev v »Central«, Korso Fran Josipa, (skupina III.)

V Gorici, 7. t. m. ob 8. uri zvečer, shod skupine I.

Ta je prijatelj naš pravi,
Ki nas krepi,
Da smo čvrsti in zdravi!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost	liter K 2'40.
Kabinetna kakovost	» » 4'80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.	

Svarilo pred ponaredbami.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.

V založbi »Rdečega Praporja« je izšel

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za leto 1911

Ta koledar izhaja že enajsto leto. Vsebinska mu je med drugimi naslednja:

Resnica (pesem); koledar; Centralni sedeži avstrijskih organizacij; Kolkovne lestvice; posnetek poštnega in brzojavnega cenovnika; Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi; Stare in nove mere; Koliko plačam osobne dohodnine; Koliko plačam vojne takse; Izvleček iz pravil provizijskega sklada c. kr. državnih železnice (ki je enaka onim južne železnice); Hrana in hranitev; Kdo je sodrug; Kako se varujemo kolere; Delovanje soc. dem. poslancev v parlamentu v zadnjem letu (predlogi naštetih); Dve resoluciji s kodanjskega mednarod. kongresa; Dohodki in stroški; Beležnica za vse dni v tednu.

Koledar obseza nad 13 pol in bo pridejan tudi svinčnik. — Cena v platno vezanemu izvodu je 1 K, po pošti 10 h več. — Pri naročilih nad 20 izvodov in če se pošlje denar naprej ali vsaj v teku 30. dni, se daje 20% popusta, ako pa se plača pozneje samo 10%. Pri naročilih do 20 izvodov se priporoča, da se pošlje denar naprej.

Naroča se pri upravi »Rdečega Praporja« v Ljubljani.

PAUL VRTAČNIK

krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26

Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom
železničarjem v napravo uniform
po nizkih cenah.

Kavarna UNIONE-Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar** in **Rdeči Prapor**.